

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din., za naročnike v inozemstvu 40.— Din. letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni ureš št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Potreba nove orijentacije javnega dela.

K obletnici Korotana.

Politično, socialno in idejno nosi doba ki jo preživljamo, vse znake prehodnega značaja. Na mejniku novega veka se nahajamo, ki pomeni prelom s stoletnimi tradicijami, uredbami in nazori. Sedanja generacija morda sploh ne bo usojeno priti do mirnega, ustaljenega življenja.

To je doba permanentnih kriz, boja med starim in novim **doba nove idejne orientacije.**

Baš s tega vidika nas ne sme plašiti idejni in socialni kaos v katerem živimo in tudi ne ekstremni izrodki in izrastki sodobnega političnega socialnega in gospodarskega življenja. Razkroj starih, preživelih idej in družabnih uredb se ni vršil brez silnih socialnih pretresljajev in tudi ne brez škode za etično in duševno kulturo prizadetih narodov. Znaki dekadence ki se opažajo v tem oziru tudi v našem narodu, nas ne smejo navdajati s skepsjo, da bi začeli dvomiti o svoji bodočnosti kot narod in država.

Sedani dekadenci bo sledil razvoj navzgor, zakaj življenske sile našega naroda so še neizrabljene, sveže; kot političen in kulturni narod smo šele začeli živeti in neorecenljive važnosti je, da smo se iznebili političnih in gospodarskih okov, ki so do poloma Avstrije ovirale naš razvoj. Političnemu in gospodarskemu suženjstvu adevkatna je bila odvisnost našega idejnega življenja od Nemcev. Ta odvisnost se je sploh zrcalila v našem javnem življenju. Dunaj nas je obvladal politično in duševno.

Naše politično življenje je bil veren posnetek nemških političnih razmer. Mi kot narod še nismo našli sebe! Naše politične in stanovske ideologije niso bile v nobeni kavalni zvezi z našimi življenjskimi vprašanji kot narod. V politiki so se izčrpale vse naše sile v boju med klerikalizmom in liberalizmom, zgrajenim na ideologijah, ki so našim življenjskim interesom povsem tuje in so nas silno ovirale v spoznavanju naših življenjskih pogojev in nalog ter nas slabile v našem eksistenčnem boju kot narod.

Učiteljstvo je sledilo kar je povsem naravno, drugi inteligenci — bilo je kri iste krvi. Zato se ni moglo priboriti do one pozicije v narodu, ki mu gre po važnosti stanu. **Nedostajalo je idejne sile, ki bi bila dala vsemu učiteljskemu delu zanos in produktivno smer, ki bi bila vse njegove sile zenotila in zenotenjem potencirala ter postavila vse delo v službo ene velike ideje vodnice.**

Starejša generacija učiteljstva je lahko za zled mlajši glede vestnosti in strokovne izobraženosti, a kljub temu šola ni bila to kar bi morala biti: kos narodovega življenja organsko zvezana z vsem žitjem in bitjem naroda, stoječa v službi velike ideje narodne osvoboje in samostojnosti. To niti ni mogla biti, kajti avstrijska šola ni imela naloge vzgajati mladino v narodnem duhu in učiteljstvo je imelo vse prei kot svobodne roke pri vzgoji.

Spone so padle, ovire so odstranjene, svobodna nam je pot za razmah — v tem tiči velikanski pomen politične svobode. Naša naloga je danes, da napravimo iz naše šole to, kar je njena naravna naloga: žarišče vsega narodnega duševnega živ-

ljenja, vzgojevališče novega zaroda, usposobljenega za velike naloge bodočnosti.

Ali naj čakamo, da pride impuls od drugod? Zakaj ne bi učiteljstvo prednjalo v poimovanju novih nalog, novega položaja, nučnosti nove idejne orientacije naroda? Kar človeka usposablja za spoznavanje življenjskih potreb naroda, narodu imanentnih pogojev napredka, novih pozitivnih smernic dela ter ustvarjajočih idej — to je, bolj kot vse drugo, iskrena, nesebična ljubezen do naroda, praktično človekoljubno delo v neposrednem stiku z narodom ter za notranjo duševno poglubitve in dozoritev novih spoznanj prepotrebnosti mir. Bolj kot vse drugo, ker za apostolsko zvanje nas ne kvalificira ne akademska izobrazba ne pečanje z dnevnopolitiko.

V samotni vasi so dozorele tudi tukaj podane misli.

Iz sedanje moralne in politične razdrapanosti more narod le rešiti **velika ideja vodnica**, sposobna da ujedini naroda na zunaj izvede iz notranje enotnosti in discipliniranosti, da bo politično ujediničenje baziralo na idejni konsolidaciji naroda.

Nikdar in nikoli ni bil kak narod sposoben za velike čine, ako ga ni vodila misel, ki je po svoji enostavnosti in preprostosti bila razumljiva vsem in zato tudi sposobna, da zbudi in združi vse narodove tvorne sile in jih udejstvi v smeri na gotov cilj.

Vi vsi, ki ste imeli priliko aktivno sodelovati pri plebiscitnem delu, ste spoznali sugestivni vpliv ideje na maso ako ima ta ideja svoje vnete apostole in stoji inteligenca sklenjena v njeni službi. Spoznali ste moč idejne sugestije na naši in nasproti strani; psiha koroškega Slovenca se je temeljito izpremenila prei mirni in pasivni Korošec je bil najaktivnejši del naroda. Brez dvoma bi bil narod na Koroškem, ako se mu da prilika za razmah in se mu dajo voditelji, danes bolj sposoben za velike čine.

Ali smo si svesti, kaj bi učiteljstvo lahko storilo ako bi, kakor za plebiscit na Koroškem, postalo nositelj ene velike ideje, ako bi solidarno z drugo inteligenco posvetilo vse sile dosegi enega cilja. V koncentraciji dela na en cilj, se uspeh dela vsakega posameznika stopenjuje in postoteri. Najinteligentnejši in najpožrtvovalnejši delavec za narodov napredek pride prei ali slei do spoznanja svoje onemoglosti napram razdirajočim silam, ker se čuti osamljenega, ker drugi sproti rušijo, kar on gradi. **Najskromnejši rodoljub na lahko doseže čudeže, ako se uvrsti kot discipliniran član disciplinirane armade narodnih delavcev skupni veliki nalogi.** Ni nam treba čakati Mesije, ki bi nam oznanjal to idejo; životvorne ideje niso produkt in iznaidba razgabljaljočega duha, one se porajajo iz dejansko delujočih sil razmer, so izraz tega, po čemer narod nezavestno teži. Intuitiven duh da tej nezavestni težnji miselni izraz.

Naš narod se nahaja v položaju, ki mu imperativno določa bližnjo življensko nalogo in cilj. Svojo državo imamo a v nas še ni državljanske zavesti, politične svobode ne znamo ceniti, država se nahaja v težavah, njen ugled v svetu ni baš

velik, kljub naravnemu bogastvu naše zemlje le v nas mnogo bede, narod, politično nazrel, needin, je hvaležen objekt demagoštva eksploatira ga židovski kapital in koncem koncev kar nas najbolj peče: znaten, morda najboljši del naroda je politično zasuznjen in biser slovenske zemlje, naš Korotan in slovensko Primorje, za večino od nas ožja domovina, je danes eldorado nemškega in italijanskega šovinizma.

Nismo bili vredni tega bisera. Ko bi bili kot narod zrelejši, zavednejši — Koroška bi bila naša brez boja! Kar smo zagrešili, ko smo se med seboj prerekali po receptu naših nasprotnikov in zanemarjali narodno vzgojo širših mas — kakor jo še danes zanemarjamo — posledice tega nosijo naši neodrešeni bratje in njih trpljenje je neprestan opomin za nas, da se oddolžimo napram nim in popravimo, kar smo v preteklosti zamudili.

Iz sedanje mizerije moramo najti pot navzgor! Kot narod se hočemo brez ozira na politične meje na temelju jezikovne in plemenske enotnosti stvoriti v kulturno enoto imajoč pri tem vedno pred očmi veliki cilj političnega ujediničenja. Svoje sile hočemo iaciti, da nas naide veliki zgodovinski trenutek pripravljene in silne. Na temelju lastne države hočemo kot narod v svobodnem razmahu svojih sil tekmovali z drugimi kulturnimi narodi, izvršiti zgodovinsko svojo nalogo in si priboriti častno mesto v družbi narodov. Hočemo ustvariti državo jako na znotraj in ugledno na zunaj. Hočemo imeti domovino veliko in srečno, svobodno in ljubljeno!

To je vsebina naše narodne misli, dovolj velika, da nas vse združi v požrtvovalnem delu za njeno uresničenje.

Sanjali smo o veliki ugledni, bogati Jugoslaviji. Realnost jo nam kaže v drugi luči. Razočarani smo in iščemo vzrokov, a najmanj tam kjer bi jih morali iskati najprej — pri sebi. Država ne more rasti in napredovati, ako ne raste in napreduje narod. A narod — smo mi!

Veliki hočemo postati kot narod in država!

Treba bo revizije vseh idejnih temeljev našega javnega življenja. Ni dovolj, da se zavedamo svojih slabosti, jasno nam mora tudi postati, kako se jih pri korenini lotimo in jih odpravimo. Destruktivne sile razjedajo naš narodni organizem. Nemoralnost, kužne bolezni alkoholizem delamrznost, zapravljivost izpodkopavajo narodu zdravje in nam odpirajo žalostne perspektive za bodočnost. Onemogli stojimo nasproti posameznemu zlu in naš boj ostane brezuspešen, dokler se ne zavemo skupnega izvora vsega zla in ne začnemo z zdravljenjem pri korenini.

Narodno čuvstvanje se mora v posamezniku spremeniti v zavest odgovornosti za vse lastno delovanje in nehanje napram narodu, kot celoti. Ni narodovega napredka brez napredka posameznika! Z delom začnimo pri sebi! Kdor svoje sile zapravlja zapravljajo narodeve, je narodov škodljivec. Kdor raste duševno in moralno, skrbi tudi za rast naroda. Niti najmanjše naše dejanje ne ostane brez sledu v narodu. In tega sledu — bodi dober, bodi slab — ne izbrišejo niti stoletja.

V presojo tega kar je narodu v korist ali škodo, **treba etičnih pravcev.**

Ako hočemo ustvariti ono notranjo strnjeno in enodušno naroda, ono absolutno disciplino ki edina da narodu potrebno odporno silo napram razkrajajočim elementom, je treba poleg impulza, ki ga daje narodna ideja, skupnega etičnega temelja za vse javno življenje, etičnih pravcev od vsakogar priznanih ki imajo svoj skupen izvor in sankcijo in ki jim absolutno podreiamo vse individualne težnje. Kje jih iščemo: pri Budhi, Konfuciju, pri kakem modernem filozofu? **Na vsak z resnobo premišlja o tem vprašanju in odgovor ne bo pretežak.**

Brez enotne, za ves narod avtorativne etične podlage vsemu javnemu življenju, ni mogoče skupnega smotrenega delovanja vseh vzgojnih činiteljev. Brez tega pa ni upanja na ozdravljenje in preiranje naroda v smislu našega skupnega ideala. Če gre delovanje enega vzgojnega činitelja v divergentni smeri z drugim, če eden ruši kar drugi gradi — potem ne pričakujmo notranje rasti in lepše bodočnosti naroda.

Cerkev in šola sta danes v mnogem oziru antipoda — in to se mnogim zdi povsem naravno — pa ni naravno.

Kar vzgojne činitelje in ves narod najbolj razdvaja to je politično strankarstvo. Politične stranke so nujen produkt socialne diferenciacije naroda. Obstojele bodo, dotlej nimamo popolnejšega instrumenta in posredovalca za uveljavljenje ljudske volje v zakonodaji in vladi. Vendar ima vsak od nas občutek, da naš parlamentarizem svoji nalogi ni kos. Nekaj ne more biti v redu. Dejstvo je, da je v zakonodaji naš parlament popolnoma brezploden. Dejstvo je nadalje, da strankarstvo zastuplja vse naše javno življenje. Kje so vzroki?

Politične stranke si stavijo naloge, ki jim, po njih bistvu, ne pritičejo. Politična strankarska načela so merodajna za ločitev duhov v vsem našem kulturnem in duševnem življenju: v politični areni se bije boj za svetovne nazore — se bije, a dobojeval se ne bo — dobojeval se bo drugod. **Te strankarske ideologije postajajo za narod naravno usodne.** Ako stranka vzame v zakup ideje večno veljavne in vodilne, jih mora naravno v strankarskem boju, ki ni nikoli izbiren glede sredstev, profanirati. To je konstatacija ki nas do nje dovede domača pamet. Boj za svetovne nazore na političnem bojišču mora nužno begati narod, zastupljati javno življenje in širiti materialistično poimovanje moralnih in etičnih resnic. Tega seveda neče ne ena in ne druga stranka. A kako pridemo do ozdravljenja teh razmer?

Dvoje je potrebno. Prvo, kar smo zgoraj zahtevali: Etična načela za vse javno delovanje torej tudi za strankarsko, morajo biti ena in ista, splošno priznana, avtoritativna za vse javne činitelje, torej tudi za politične stranke. Ta etična načela morejo biti za vse ista ako jim je prazvor skupen. Narod, ki bi ga hoteli po svetovnih nazorih ločiti v dve ali več skupin, bi se v kulturnem boju sam uničeval, bi bil večno razdvojen in nezmožen za koncentracijo svojih sil. Tudi ta ugotovitev je v svoji logiki preprosta, zato drži. Te prve zahteve ne bomo uresničevali od da-

nes do jutri; a z rastočim spoznavanjem nie upravičenosti bo rasla tudi strpnost in razumevanje pravnih nalog političnih strank.

Drugo: Politični parlament mora dobiti svoj korelativ v strokovnem parlamentu. Tudi si lahko predstavljamo politični parlament kot vrhovni parlament nad skupno strokovnih parlamentov. Bodi tako ali tako v zakonodaji mora priti strokovnik do besede. Do tega cilja vodi samo ena pot. **Stanovi in razne interesne skupine se morajo organizirati na politično nevtralni podlagi v strokovnih organizacijah.** Izvenstrankarske strokovne organizacije so najboljša politična šola za narod. Kdor svojih ožjih stanovskih interesov ne pozna, ne pozna tudi splošnih in državnih, ne spozna svojih, v njih relaciji do drugih. V strankarsko — nevtralnih strokovnih organizacijah bomo ustvarili najboljši protitež demagoštvu raznih političnih strank. Kar velja za strokovne, velja tudi za gospodarske organizacije. Le po tej poti pridemo do strokovnega parlamenta in moderne dobre zakonodaje. Današnje strokovne in gospodarske organizacije so več ali manj bojne organizacije političnih strank niso torej v bistvu to, kar pove njih ime. **Naloga, baš onih faktorjev, ki jim je v prvi vrsti poverjena briga za vzgojo naroda, bi bila, da pospešujejo izvenstrankarske organizacije naroda po strokah, stanovih in gospodarskih interesih.** Učiteljstvo, duhovščina, sodniki bi imeli tu hvaležnejše polje za javno delovanje, kot v sodelovanju pri strankarsko-političnih bojih. To je eden izmed tistih predsodkov, izvirajočih iz napačnega pojmovanja naloge političnih strank, da mora biti vsak inteligent organiziran v politični stranki. Ali ni naravnost nujna potreba, da ima narod faktorje, ki si ohranijo svobodne roke napram političnim strankam in skrbje za politično vzgojo naroda.

Baš delovanje v strokovno gospodarskih in drugih sličnih organizacijah bo dalo inteligenci priliko za prepotrebni

stik z narodom da se mu še bolj ne od-tuži, kakor se mu je že, ampak da se bo z ljubeznijo poglabljala v njegovo čuvstvenost, njegovo mišljenje in vsakdanje skrbje in žnjim duševno zrastle v eno enoto. Kar je vsemu narodu skupno, bodisi duševno, bodi gnotno, hočemo v skupnih organizacijah zastopati brez ozira na politično prepričanje in kulturno naziranje. Ločeno bomo korakali le tam, kjer zahteva ločitev bistvo stvari same, vedno pa bomo imeli pred seboj en velik skupen cilj, ki mu podredimo vse separatistične interese. Le tako bo šla naša pot navzgor in se bomo v svetu uveljavili.

A kdo bo nositelj novih idejnih smer-nic? Pod čigavim okriljem se hočemo zbi-rati propovedniki nove idejne orijentaci-je? Kje si hočemo ustvariti izhodišče in ognjišče našega delovanja?

Gospodarski Zvon Jugoslovenska Matica in Ciril Metodova Družba nas kličejo in vabijo, da se zbiramo okoli njih, ki so nositeljice nacionalizma in prej označenih idej. V imenu samem se simbolično izraženo vse, kar nas kot narod teži. Spominja nas na preteklost, davno in ne-davno, slavno in neslavno opominja nas, da ne zabijmo neodrešenih bratov in ne zatajimo v sebi krvi pradedov, da se otre-semo suženjske narave, nam privzgojene v tisočletnem ierobstvu, a našemu bistvu tuje. Potom Gospodarskega Zvona, Jugo-slovenske Matice in Ciril Metodove Dru-žbe hočemo ves narod mobilizirati za reševanje velikih nalog bližnje in daljnje bodočnosti, potom njih hočemo delati po-sredno in neposredno, da ustvarimo v masi naroda tla za vresničenje našega velikega ideala posredno z jačanjem mo-ralnih sil naroda neposredno z navduše-vanjem naroda za sveto stvar. — Dajmo našim strokovnim organizacijam novih pravcev in nove idejne orijentacije, zgra-je na temeljih gorenjih načel in gore-njih programatičnih smotrov. S čistim namenom na delo in uspeh ne bo izostal!

R. M.

II. drž. skupščina UJU v Sarajevu.

II.

Poročila odsekov.

Predavanjem in referatom so sledila poročila odsekov. Pri tej priliki opomimo jako neprijetni slučaj na skupščini, ko je hotela malobrojna opozicija vnesti baš pri poročilih odsekov v mirni potek zborova-nia in razprav nespornost in razdor, kar se ji pa spričo discipliniranega nastopa skupščinarjev ni posrečilo. — Pri debati o poročilu izveštajnega odseka nam je ome-niti zelo posrečeni nastop tov. Josipa La-pajnetta (Cerklje pri Kranju), ki je, viharo aklamiran, jako uspešno plediral zato, da se s šolskim zakonom ne žuri preveč, opozarjajoč na velike pokrajinske difference v osnovnem šolstvu, ki se ne dajo na en mah premestiti.

V imenu izveštajnega odbora je podal tov. Hristofor Milošević sledeče poročilo:

1. Glavni odbor je v tekočem letu iz-vršil svojo glavno dolžnost s snovanjem okrajnih učit. društev in s tem dosegel pristop v organizacijo onega učiteljstva, ki doslej še ni bilo organizirano. Na ta na-čin je zadobilo Udruženje popolno jugo-slovensko lice.

2. Naglašuje se delo Glavnega odbo-ra za šolski zakon. V komisijo za izdelavo načrta so vstopili zastopniki učiteljstva iz vseh pokrajin. Na ta način je prišlo do osnutka, ki vsebuje glavne zahteve učiteljstva.

Nadalje se povdaria delo glav. odbo-ra v vprašanju uradniške pragmatike in višje učit. izobrazbe; v zadevi olajšave vojaškega službovanja mladega učiteljstva in priznanja službe vojnihi let; o zbirkah v pomoč gladnim v Rusiji; o organi-zaciji učit. tiska.

Po vsestranski oceni delovanja glav. odbora in predlogov za nadaljno delo, predlaga izveštajni odbor skupščini glav-nemu odboru in nadzorstvu absolutorij za delo in račune preteklega leta.

Po tem poročilu se je razvila prav živahna debata. Tov. Sima Simić je govoril o prosvetnih prilikah in nepril-kah v Bosni, pripisuje krivdo v tem oziru ministarstvu prosvete. — Tov. V. Dačić je kritikoval delo glav. odbora, češ da ni za podeželsko učiteljstvo ničesar storjenega. — Drag. Dimitrije-

teh principov. Videli so tudi, da se starši, ki jih je težko vzgajati z določenimi navodili, mnogo nauče od otrok in to ne da bi se tega zavedali — in dvojni cilj leži v enem.

V drugo bi rada povedala, da ne bo nika-kega nadziranja po šolah od moje strani, to je vaše delo in gotovo bo uspelo **vam veliko** bolje nego meni. Vse, kar želim, je pomagati vam osnovati to, kar želite, da se uvede, in potem vas prositi, da to izvedete. Če se pa vi sami ne zanimate in ne vzljubite stvari, potem tega tudi ne moremo pričakovati od otrok, v tem mi go-tovo pritrđite — in **za otroke** je ta organizacija.

Podml. R. Kr. se opira, kakor veste, na najnežnejše čuvstvenost otrokovo, in cilj mu je vzgojiti jih: 1. v volji za **zdravje**, ker zdravo telo — zdrava duša; 2. k ljubezni **služit** drugim, tu poudarjam zadoščenje, pridobljeno v prostovoljni pomoči; 3. k ljubezni do domovine, to je da na ta način postane boljši državljan.

Ne sme se pa tolmáčiti to kot »posebni pred-met« v šoli, marveč se mora uplesti v vsakda-nje šolsko življenje le kot nekaj, kar poži-vo samezne predmete. Rada bi vam malo razložila, kako to mislim. Zato pa moram razdeliti ide-je v posamezna poglavja.

Naj bo prvo **članstvo**, ker organizacija brez članov ni dobro mogoča. Ne maram vam muditi s tem, ker itak veste, da je najbolje, ako se to vrši po razredih, — in da znaša članarina 20 p mese no.

To ostane, kakor je bilo lansko leto.

vič je zagovarjal delo glav. odbora, ki dosega uspehe v mejah možnosti. Pov-darja, da je treba z vso odločnostjo zahte-vati izenačenje prejemkov poročenih učiteljc z neporočenimi. — Globoko prepri-čevalen in principialnega pomena je bil govor tov. Proke Miloševića: govoril je proti rovaranju enega dela učiteljstva proti vstvarjajočemu delu dru-gega dela. Omenjal je da je grešni posel onih, nastopajočih proti svojim tovarišem na vodilnih mestih, ki vlagajo v to svojo službo vse svoje moči in živce, zato pa naj bi bili smatrani kot kakí najemniki in dninarji. To je greh poedincev, ki sami niso vstvarili ničesar pozitivnega in ne pripuščajo aktivnega dela niti svojim to-varišem. Kaže na tovariše, ki so prebili desetletja v službi narodnega in prosvet-nega delovanja, pa še sedaj nosijo s častjo učiteljsko zastavo. Tako delo zasluži priznanje, pomoč in sodelovanje nas vseh, nikakor pa ne obsodbe. — Za njim je zo-pet poskušal vnesti neki skupščinar ne-soglasje v zborovanje kar se mu je na burne proteste izjalovilo.

Po lepem govoru tov. Ivo Rado-vanovića o velikem pomenu učit. tiska, povdarjajoč moralne uspehe, ki jih z njim dosega, je bilo poročilo v celem obsegu sprejeto.

Popoldansko zborovanje.

V imenu odbora za predavanje tov. J. P. Jovanovića (o zadacima učiteljske organizacije) je podal tov. Milić Maj-storović nastopne resolucije:

1. Neobhodno je potrebno, da izdela jugoslovenska učit. organizacija svoj na-čelni program.

2. Ta program naj se izdela s kolektivnim sodelovanjem vsega učiteljstva.

3. Za izvedbo tega programa, čim bo izdelan, naj se pooblasti širji glavni od-bor, da ga sankcionira in prevzame dol-žnost njegove izpeljave.

4. Dokler pa ne pridemo do takega programa, smatra se za sedaj v prosvetni politiki za najbolj potrebno sledeče:

a) čim največja produkcija dobro vzgoje-nega učiteljstva; b) reforma učiteljšč, ki naj podajo čim silnejšo, splošno — strokovno izobrazbo; c) stvarjenje pogojev za višjo pedagoško izobrazbo, da pridemo čimprej do potrebne števila dobrih profesorjev učiteljšč, kar naj se doseže s študijem učiteljstva na vseučiliščih in izenačenjem učit. mature z gimnazijsko;

č) popolno materialno izenačenje učiteljstva v pokrajinah v pogledu stanarine in pokojnine ter izenačenje prejemkov poro-čenih učiteljc z neporočenimi; d) iz-e-načenje prosvetne zakonodaje v državi v zvezi s splošno prosvetno reformo na ta na-čin, da tvorijo vsi prosvetni zakoni organsko vez in da postane učiteljstvo tem po-tom popolna celota, enaka v vseh pravicah in dolžnostih;

e) čim nujnejša reforma prosvetne cen-trale (ministarstva prosvete), ki se mora organizirati tako, da prevzame lahko vse raznovrstne naloge prosvetne politike na-še nove države. Želeti je, da prevzame oddelek za osnovno šolstvo učiteljstvo; f) čimbolj pogosto in redno izhajanje naših stanovskih in strokovnih listov in kon-centracija vse sile učiteljske elite v duhu edinstva okoli glavnega glasila naše or-ganizacije.

Resolucije so bile soglasno sprejete in zborovanje za ta dan zaključeno.

2. Služiti drugim: Otroci radi pomagajo drugim in tu se nudi prilika, navajati njih po-želje in jih privesti tako daleč, da so srečni in zadovoljni, če morejo pomagati drugemu. V mnogih stvarih lahko pomaga otrok bližnjemu brez izdatkov, na drugi strani pa je mnogokrat še večje zadoščenje otroku, če mora res žrtvo-vati kako malenkost v prid drugemu. Ali ni ta-ko? Zato rabi vsak razred, oziroma vsaka šo-la »Fond za dobre namene« — in vprašanje se glasi sedaj — kako to blagajno polniti? Lahko vam predlagam načinov, vi sami jih gotovo ve-ste več.

1. Samozatajevanje: 1. Če se otrok odreče recimo katerikrat kinematografski predstavi ali slaščici in položi ta dar v škrinjico, ki je v ta namen pripravljena v šol. sobi na mizi. To je že nekaj. 2. Lahko se napravijo kake predsta-ve, razstave in prireditve proti nizki vstopnini.

3. Otroci lahko odpravi kake komisije za druge.

4. Prihranki: (tu se uče štedljivosti). Pojasnim vam, kako to delajo v Ameriki. Nabrali so ves papir iz šolske košare, ga stehali in prodali. Isto tako so nabrali stare steklenice in druge take stvari ter jih prodali, kar jim je že malo zvišalo fond. Ako ima otrok doma vrt, ali če je šolski vrt na razpolago, se lahko tu pa tam proda kako stvar v prid šol. fondu, (v neki šoli so kupili učenci s tako nabranim denarjem korale iz katerih so napravili pasove in jih razstavili — in vstopnina jim je dokaj napol-nila blagajno. Pred kratkim pa sem čitala tole:

Tretji dan 22. oktobra.

Podpredsednik M. Popović otvori ob 8. uri zjutraj skupščino. Najprej se razvije debata o predavanju M. Stanojevića: glavni temelji novega učnega načrta in programa. Sprejmemo se tozadevne reso-lucije. Nato se razpravlja o referatu I. Ra-dovanovića in Jos. Skavića: o učiteljski izobrazbi. Odsek predlaga sledeče reso-lucije:

1. Napredek pedagoške znanosti in razvoji učiteljskega stanu zahtevata tako v narodnem kot državnem interesu, da se narodno učiteljstvo usposablja za svoj poklic na zavodih v činu fakultete.

To se doseže na ta način:

a) da se vsa učiteljska enovrstno re-organizirajo in dajo poleg svoje strokovne pedagoške smeri tudi splošno izobrazbo kot druge srednje šole. Dosledno s tem ima zrelostno izpričevalo učiteljska ena-kopravnost z zrelostnim izpričevalom drugih srednjih šol. — V te šole se vzprej-mejo absolventi meščanskih, višjih de-kljskih in drugih višje organiziranih šol:

b) da se ustanovijo v glavnih centrih države visoke učiteljske šole (učiteljske akademije) v činu fakultete. V te šole se vzprejemajo samo absolventi učiteljskih;

c) da se obdrži sedanja inštitucija višjih pedagoških šol do popolne izvedbe predstojenih zahtev. Absolventi teh šol, po svoji teoretični izobrazbi in po prak-tičnih uspehih in osnovni šoli, napredujejo na višja mesta v učiteljski službi.

2. Ministarstvo prosvete se naproša, da čuva v interesu stvari same integriteto osnovnega šolstva. Zato naj velja zahte-va da obsegaj novi enotni zakon narod-nega šolstva vse področje tega šolstva: osnovnega, meščanskega in učiteljskega. Ako obstojijo kake tehnične ovire zaradi že stiliziranih zakonskih načrtov, naj se pregledajo in spravijo v medsebojni sklad, da bodo tvorili organsko celoto.

Uradniška pragmatika.

V imenu odbora, ki je proučaval na-črt zakona državnega uradništva, je sta-vil tov. Radomir Vujić sledeče predloge:

1. Učiteljska služba naj se v zakonu izrečno navede in naj se zato doda čl. 7. točki 1.: učiteljska z izpitom.

2. Položajna plača naj se odredi so-razmerno položajni plači II. kategorije kakor je tudi određena osnovna plača.

3. Vprašanje stanarine je rešiti tako, da se s sprejetjem čl. 35. ne izgubi prava po čl. 31. tega načrta.

4. Pokojnine naj se izvedejo v zmislu popolne enakosti. Nikdo ne sme biti v tem oziru prikraštan.

5. V pogledu dodatkov in vseh ostalih prejemkov ne sme biti nikake razlike, kar velja osobito za zakonske pare v državni službi.

6. Dolžnost glavnega odbora UJU je, da predlaga potom ministarstvu prosvete, zakonodajnega odbora, narodne skupščine in uradniškega udruženja predstojenče za-hteve v realiziranje.

V debati, ki je sledila temu poročilu, se je zahtevalo zaradi važnosti in aktual-nosti tega vprašanja neposredno akcijo glavnega odbora v Beogradu za uresni-čenje teh zahtev. Nadalje je bil stavljen predlog, da se obdrži tudi v pragmatiki 32letna službena doba za penzijo. — Re-solucije z dodatnimi predlogi so bile so-glasno sprejete.

LISTEK.

Pomladak Rdečega Križa v Ljubljani.

Poročilo gđ. Soenbergerjeve, dne 5. tm. v Ljubljani.

Ko se je započela lansko leto organizacija Podml. R. K. v Ljubljani, ni bila sprejeta s po-polnim odobravanjem ravno od onih, s kateri-mi je kar najtesneje spojena, namreč od učite-ljev. Ako postane v nekem gibanju šola sredo-točenje in presrečni del organizacije, ne more uspevati ta, dokler ne vzljubijo in ne cenijo ko-risti, ki vzrastejo iz njih dela oni, ki naj delo izvršujejo, razširilo in upoglobi. Zato vas pro-sim zanimanja, nagnjenja in sodelovanja.

Najprvo si bodimo na jasnem, da je to Vaš Podml. in ne ameriški in da se ga naj osnuje in izdela za vaše otroke tako, kakor mislite vi, da je dobro za nje. Ni to nekaj, kar vas hoče Ame-rika učiti, mogoče se še Amerika mnogo lahko pri tem nauči od vas. Toda je nekaj, kar je z veseljem sprejelo mnogo narodov in uvidevajoč, da leži prihodnost naroda na deci, je treba uporabiti vsako pomoč in dobro priliko, ki je mogoča v njih jačjenje in izboljševanje telesno, duševno in umstveno. In našli so narodi, da nu-di Podml. R. Kr. veliko pomoč za udejstvovanje

mati je podarila otroku kokoš, otrok jo je pital in negoval in ko je izlegla piščeta, jih je prodal, kakor tudi jajca v prid šol. fondu.

Sedaj si pa ogledimo, kako se lahko porabi fond v pomoč drugim, ko je enkrat zbran. Mo-goče je med mladino bolan otrok, ki bi moral v bolnico. Ne bi bilo lepo preskrbeti temu otroku prostor v bolnici s pomočjo blagajne? Drugje bi pomagali siroti ali begunčku po ka-ki organizaciji s pomočjo **fonda**. Časih bi se preskrbelo gorko kosilo sestradanim otrokom. In lepo je, misliti na manj srečne o božičnem času z malimi darili. V nekaterih občinah, kjer niso otroci imeli igrišča, so to preskrbeli učen-ci sami. Nekateri reči za »pomoč drugim se lahko izdeluje v šoli, dečki na pr. izdelujejo igračke, deklice pletejo in šivajo in izdelane re-či se pošljejo ubogim otrokom po zavodih za Božič ali pozneje.

Proizved ali delo: Vrste dela: Šivanje plenice ali obleke za male otroke, pletenje. Na-rodna ročna dela so tudi vedno zanimiva za razstave, za poučenje otrok samih. Pošlje se tudi v Ameriko na pr., kar bi zbudilo zanima-nje onstran morja v veliki meri.

Dečki lahko delajo polhišto (malo ali ve-liko), igračke, vrtno orodje . . . To bi bili se-veda veliki izdatki — in tu bi ameriški otroci radi pomagali, ako se izdela natančen načrt de-la, udeležencev in materiala.

Iz slik različnih tednikov, listov se narede lepe male knjižnice, zopet nekaj za siročad po